

BATERALABS-EN BIDASOA-TXINGUDI ESKUALDEKO 1. SAIOAREN AKTA

Data: 2026ko martxoaren 3a (asteartea)

Lekua: Leandro Agirretxe Plazatxoa, Irun, Gipuzkoa

1. Ekitaldiaren helburua

Ekitaldiaren helburua herritarren laborategia **Bidasoa-Txingudi**n hasia izan zen. Laborategi horren helburua eskualdeko errealitatera egokitutako klima-aldaketari aurre egiteko irtenbideak sortzea da, **herritarren parte-hartzearen** bidez. Saioak bi helburu izan zituen: 1) klima-aldaketak eskualdean duen eraginaren errealitatea azaltzea, askotariko informazio, datu eta estatistiken bidez; eta 2) herritarrek eskualdean hautemandako tokiko erronka eta problematikak ateratzea.

Saio honek **Klima aldaketari eta horrek eskualdean duen eraginari buruzko informazioa emateko, Bidasoa-Txingudi** eskualdeko elkarte eta herritarren ordezkarien talde bat sortzeko eta bigarren saioan landuko diren erronkak ateratzeko balio izan zuen. Hori guztia herritar eta politikariek zuzenduta dago: hainbat udalerrri eta eskualde-agentziatako ordezkari publikoekin, auzo-elkarteekin, elkarte sektorialekin eta eskualdeko eragileekin.

2. Ekitaldiaren garapena

2.1 Blokeen garapena

Jarraian, ekitaldiaren blokeak, esku hartzeko benetako denborak eta arduradunak zehazten dira:

1. Ongi etorri instituzionala (5 min)

- **Arduraduna:** José Ignacio Asensio, Gipuzkoako Foru Aldundiko Iraunkortasun diputatua
- **Deskribapena:** Naturklimak eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren partetik irekiera eta ongietorri hitzak bertaratuei. Proiektuak herritarren benetako partaidetzarako foro gisa duen garrantzia nabarmendu zuen, baita klima-aldaketak eguneroko bizitzan duen eragin zuzena eta Bidasoa-Txingudi eskualdean izan dezakeen eragina ere. Eskualde bakoitzera egokitutako politiken beharra azpimarratu zuen, oinarri zientifikoarekin eta herritarren eta administrazioen arteko lankidetzarekin.

2. Eskualdeko datuak eta informazioa aurkeztea (40 min)

- **Arduradunak:** Xabier Esteban, Naturklimaren zuzendaria eta Dorleta Oruetxeberria, Naturklima Behatokiaren koordinatzailea
- **Deskribapena:** Klima-aldaketa propioak Bidasoa-Txingudi eskualdean duen eraginari buruzko datuen eta informazio zientifikoaren azalpena.

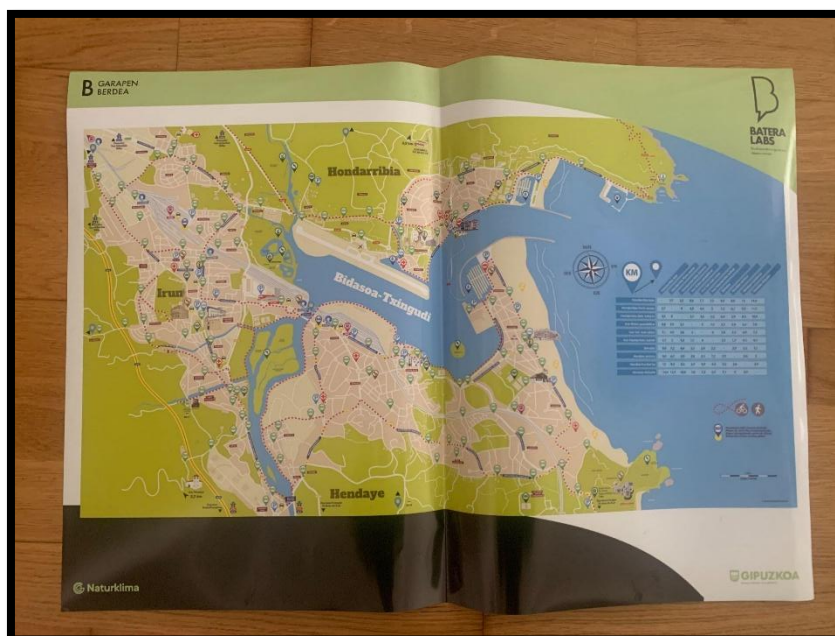
3. Parte-hartze prozesuaren aurkezpena (5 min)

- **Arduraduna:** Iratxe Muñoz, Osoigoko proiektuen arduraduna.
- **Deskribapena:** Saioaren dinamikaren azalpen zehatza: erronkak identifikatzeko erabiliko liratekeen helburu espezifikak eta dinamikak. Ordezkarri publikoen eta eskualdeko agentzien parte-hartze aktiboaren garrantzia nabarmendu zen, prozesuaren ordezkagarritasuna eta eraginkortasuna ziurtatzeko eta Bateralabs.eus-en online parte hartzeko aukera bermatzeko.

4. Parte-hartze dinamika (40 min)

Herritarren laborategiaren saioan, taldeetan lan egin zen Bidasoa-Txingudi eskualdeko jasangarritasunarekin lotutako lehentasuneko arazoak eta erronkak identifikatzeko eta arreta berezia jarri zitzaizen mugikortasunari, hondakinen kudeaketari, energiari, naturguneei eta klima-aldaketara egokitzeari.

Horretarako, eskualdeko mapa bat landu zen, non mapa horren gainean tokiko erronkak identifikatu eta kokatu ziren, mapan adierazita.

Jarraian, lan-mahai bakoitzak egindako ekarpen nagusiak jasotzen dira.

Lan-mahaia 1 / Bozeramailea: Imanol Agirre

Taldeak adierazi zuen erronka nagusietako bat mugikortasun iraunkorra eta Irun eta Hondarribia arteko lotura hobetzea dela. Hondakinen kudeaketa hobetzeko beharra ere nabarmendu zen, eskualdea Gipuzkoako batez bestekoaren atzetik baitago eremu horretan.

Tokiko energia-komunitateak bultzatzea eta ekimen publikoetan edo instituzionaletan materialen eta merchandising-aren erabilera murriztea proposatu zen. Era berean, saioaren aurretik jasotako panfletoaren erabilgarritasun informatibo eskasa kritikatu zen.

Azkenik, Irun eta Hondarribia arteko, Mendeluren bitartez, bidegorri bidezko konexioan aurrerapausorik eman ez delako kezka azaldu zen, eta adierazi zen 2013an Gipuzkoako Bizikleta Bideen Lurraldearen Arloko Plana onartu zenetik ez dela aurrerapen nabarmenik izan.

Hauek dira jasotako oharra:

- Mugikortasun iraunkorra eta Irun eta Hondarribia arteko konektibitatea.
- Hondakinen kudeaketa, Gipuzkoako batez bestekoaren atzetik goazelako.
- Energia-komunitateak.
- Materiala eta merchandising-a murriztu behar dira.
- Jaso genuen panfletoak ez zuen informazio baliagarririk.
- Irun eta Hondarribia bidegorriz lotzeari buruz, Gipuzkoako Batzar Nagusietako jasagarritasun batzordean, 2013tik, eta ez da ezer aurreratu.

Lan-mahaia 2/ Bozeramailea: Sandra Caballero

Lan-mahai honen arabera, uholde-arriskua da eskualdeko erronka nagusietariko bat, itsasadarra eta mendiak hurbil daudelako.

Mugikortasunari dagokionez, bidegorrien sarea indartzeko beharra planteatu zen. Ibilbide perimetralak dauden arren, lehentasunezkoztat jotzen da Irungo auzoak Ventas/Belaskoeneatik lotuko dituen ardatz zentral bat sortzea.

Trafikoari dagokionez, adierazi zen arazoa ez dela egunerokoa, baizik eta une jakinetan kontzentratzen dela, batez ere udan, Frantziako mugan auto-ilarak sortzen direnean. Ildo horretan, autobidea hirirako sarbideak baldintzatzen dituen elementutzat aipatu zen.

Azkenik, hirian berdegunerik eta itzaldun espaziorik ez dagoela nabarmendu zen. Zuhaitzak inauteko edo kentzeko herritarren eskaria orekatzeko beharra azpimarratu zen, zuhaitz-eremuak mantentzeko beharrarekin.

Hauek dira jasotako oharra:

- Uholde-arriskuaren arazoa gai garrantzitsuenetariko bat da, itsasadarra eta mendiak oso gertu ditugu.
- Mugikortasunari dagokionez, hiriak inguratzen dituzten bidegorriez hitz egin dugu, baina bidegorri nagusi bat behar da salmenta/belaskoeneatik, auzo guztiak (Irun) lotuko dituena.
- Trafikoa ez da eguneroko gaia, autobidearekin une jakin batzuetan dugun arazoa baizik (udan, auto-ilarak Frantziako mugan...). Kutsaduraz haratago, trafiko eta hirirako sarbide arazo bat dugu.
- Itzalik gabeko ibilbideak. Irun-ek ez du hainbeste berdegunerik... eta hiriko gune batzuetan berdeguneak, itzalak... behar dira. Auzoetako zuhaitzak mozteko eskatzen da beti, baina nolabaiteko oreka behar da.

Lan-mahaia 3 / Bozeramailea: Pilar Fortes

Taldeak iraunkortasunarekin lotutako hainbat arlo jorratu zituen.

Naturari eta hiri-plangintzari dagokienez, udalerrietan zementuzko azalera murriztea, babesleku klimatiko gehiago sortzea eta ikastetxeak berdatzea proposatu zen.

Hondakinen arloan, azoka txikietan plastikoen erabilera saihesteko eta material birziklatuak eta berriztagarriak sustatzeko beharra planteatu zen.

Basoen zaintza aktiboa mantentzearen eta eremu naturalen kudeaketa indartzearen garrantzia ere aipatu zen.

Mugikortasunaren esparruan, mugaz gaindiko garraioa hobetzeko, ibilgailu elektrikoak kargatzeko guneak handitzeko eta telelana sustatzeko beharra aipatu zen.

Azkenik, herritarrak sentsibilizatzearen eta hezitzearen, eskura dagoen informazioa hobetzearen eta mugaren bi aldean arteko datuak kontrastatzearen garrantzia azpimarratu zen. Energiaren arloan, auzo-mailan edo probintzia-mailan energia sortzeko komunitateak sortzea proposatu zen.

Hauek dira jasotako oharrak:

- Ingurumena: udalerrien antolamenduan zementua murriztea, klima-babesleku gehiago sortzen saiatzea eta ikastetxeak eta eskola-establezimenduak berdatzea.
- Hondakinak: azoka txikietan plastikoa saihestu eta material birziklatuak eta berriztagarriak bultzatu.
- Behartu gabeko eremu naturalak indartzea. Ez utzi basoak hazten, basoen zaintza mantendu behar da.
- Mugikortasuna eta garraioa: mugaz gaindiko garraioa hobetzea, karga elektrikoko puntuak biderkatzea, telelana orokortzea edo bultzatzea.
- Azterlanak: herritarrak sentsibilizatzea eta hezitzea, informazioa hobetzea, mugaz gaindiko datuak gehiago kontrastatzea.
- Energia: auzo-mailan edo probintzia-mailan energia sortzeko komunitatea sortzea.

Lan-mahaia 4 / Bozerramailea: Guadalupe

Taldeak garraio publikoan oinarritu zuen eztabaidaren zati handi bat. Autoaren erabilera murrizteko, eguneko 24 orduetan garraio publikoaren zerbitzua beharko litzatekeela adierazi zen, baita honekin lotuta, auzoetako zerbitzuaren maiztasuna hobetu ere..

Halaber, aireportuarekiko lotura hobetzeko eta azpiegitura horrekin Mendelu aldetik lotuko duen bidegorri bat jartzeko beharra aipatu zen.

Era berean, bizikleten sistema publikorik ez zegoela nabarmendu zen.

Ingurumen-hezkuntzaren esparruan, herritarren sentsibilizazioa indartzeko eta konponketa-puntuak gaitzeko beharra planteatu zen, programatutako zaharkitzeari aurre egiteko.

Hauek dira jasotako oharrak:

- Garraio publikoa:
 - autoa uztea nahi badugu, garraio publikoa 24 orduz
 - Garraioko maiztasuna hobetzea auzoetan edo
 - Aireportuarekin garraioa hobetzea
 - Bidegorria aireportuan, Mendelun.
 - Ez daukagu bizikleta publikoen zerbitzurik
- Ingurumen-hezkuntza:
 - Herritarrak sentsibilizatzea eta hezitzea

- Konponketa-puntuak egotea, zaharkitze programatuari aurre egiteko.

Lan-mahaia 5 / Bozeramailea: Aimar Etxebeste

Taldeak uretan zaborra egotea arazo garrantzitsutzat jo zuen. Aipatu zen egindako lohi-dragatzea ez dela guztiz eraginkorra izan eta sakonago jardutea beharko litzatekeela.

Era berean, supermerkatuetan plastikoaren erabilera murrizteko eta jaietan jokabide arduratsuak sustatzeko beharra planteatu zen, hondakinak lurrera bota ez daitezen. Mugikortasunari dagokionez, autopistatik datorren trafikoa ez sartzeari proposatu zen.

Hiri eta ingurumen-eremuan, besteak beste, zuhaitzak inaustea, parkeetan zementu-azalera murriztea eta elementu naturalak dituzten haurrentzako jolas-espazioak sortzea aipatu ziren, San Migel eta Urdanibia parkeak adibide gisa aipatuz.

Halaber, bidegorrien sarea osatzearen garrantzia azpimarratu zen.

Azkenik, "karbono-semaforoaren" sistema bat sortzea proposatu zen, aldi-aldi CO₂ isuriei buruzko informazioa emateko (astean behin, hilean behin eta urtean behin).

Hauek dira jasotako oharrak:

- Zaborra uretan. Lohia dragatu dute, baina ez du funtzionatu, sakonago egin beharko litzateke.
- Supermerkatuetan plastikoaren murriztea.
- Jaietan, hondakinak lurrera ez botatzeko hezitzea.
- Autobideko trafikoa ez sartzeari.
- Zuhaitzak inaustea.
- Elementu naturalak dituzten haur-jolasguneak: San Migel parkea, Urdanibia
- Zementu-eremu gutxiago egotea parkeetan.
- Bidegorri-guneekiko konexioa osatzea
- Karbonoaren semaforo iraunkorra: CO₂ isurtzea astean, hilean behin, urtean behin.

Lan-mahaia 6 / Bozeramailea: Oihane Rekalde

Taldeak urarekin, ekosistemekin eta zerbitzu publikoekin lotutako hainbat gai jorratu zituen. Hondarribian hondarra dragatzearen arazoa aipatu zen, baita Bidasoako uholdeekin eta bidegorrietan lohia pilatzearekin duen harremana ere.

Ibaien ibilguak erregularizatzea eta basoen mantentzea hobetzea ere proposatu zen, sute-arriskua murrizteko. Tokiko osasun-eragileen artean koordinazio handiagoa izateko eta baserrietarako garraio publikoa hobetzeko beharra planteatu zen.

Hondakinen arloan, edukiontzia birdiseinatzea proposatu zen, birziklatzea sustatuko duten sistema adimendunen bidez. Adierazi zen Irungo egungo edukiontzien erabiltzeko zailtasunak dituztela, hala nola zulo txikiak edo estalki astunak, eta horrek hondakinak bereizteko pizgarriak ken ditzakeela.

Azkenik, birziklapena nahitaezkoa izan beharko litzatekeela planteatu zen.

Hauek dira jasotako oharrak:

- Hondarribiko hondarra dragatzea: bidasoak gainezka egiten du eta bidegorriak lokatzez betetzen dira.
- Ibaien ibilguak erregularizatzea.
- Basoen mantenua suteak arintzeko.
- Tokiko osasun-eragileen koordinazio handiagoa.
- Garraio publikoa baserrietara.
- Hondakinen edukiontzia birdiseinatzea, edukiontzi adimendunekin, birziklapena sustatuz, pizgarriekin.
- Irungo edukiontzietan zuloak txikiak dira, ateen pisua dute... birziklatzeko eragozpen bat dago.
- Birziklapena derrigorrezkoa izan beharko litzateke.

ATERATAKO ERRONKEN LABURPENA ETA TALDEKATZEA

Laburbilduz, eragileen lan-mahaiek identifikatutako ekarpenak eta erronkak honela sailka daitezke:

1. Mugikortasun iraunkorra eta konektibitatea

- Irun eta Hondarribia arteko lotura hobetzea.
- Irungo auzoak lotuko dituen bidegorri zentral bat sortzea (Ventas/Belaskoenea).
- Eskualdeko bidegorrien sarea osatzea.
- Mugaz gaindiko garraioa hobetzea.
- Auzoetako garraio publikoaren maiztasuna handitzea eta ordutegia zabaltzea (24 ordu).
- Aireportuarekiko konexioa hobetzea.
- Baserrietarako garraio publikoa gaitzea.
- Bizikleten sistema publikoa ezartzea.
- Autopistatik datorren trafikoa saihestea edo hobeto kudeatzea, batez ere jende asko dabilen aldietan.

2. Hondakinen kudeaketa eta plastikoen murrizketa

- Birziklatzearen emaitzak hobetzea, gaur egun Gipuzkoako batez bestekoaren azpitik.
- Edukiontziak berriz diseinatzea, errazago erabiltzeko eta birziklatzea sustatzeko.
- Pizgarriak dituzten edukiontzi adimentsuak ezartzea.
- Supermerkatu eta azoka txikietan plastikoen erabilera murriztea.
- Material birziklatuak eta berriztagarriak sustatzea.
- Ekitaldi eta jaietako hondakinen kudeaketa egokiari buruz sentsibilizatzea.
- Beharrezkoak ez diren materialak eta merchandisinga murriztea.

3. Ura, uholde-arriskua eta ibai-ekosistemak

- Eskualdeko uholde-arriskuari aurre egitea.
- Ibaien ibilguen kudeaketa hobetzea.
- Bidasoaren dragatzea eta bere eraginkortasuna aztertzea.
- Uretan hondakinen presentzia murriztea.

4. Hiri-izaera eta klima-egokitzapena

- Udalerrietan berdeguneak areagotzea.
- Itzala duten eremu gehiago sortzea.
- Aterpe klimatikoak sortzea.
- Hiri-espazioetako eta parkeetako zementu-azalera murriztea.
- Haur-parkeetan elementu naturalak sartzea.
- Ikastetxeak berdatzea.

5. Basoak eta naturguneak

- Basoen mantentze eta kudeaketa aktiboa hobetzea.
- Eremu naturalen babesa indartzea.
- Baso-kudeaketa egokiaren bidez suteak prebenitzea.

6. Energia eta Trantsizio energetikoa

- Tokiko energia-komunitateak sustatzea (auzo edo lurralde mailan).
- Ibilgailu elektrikoak kargatzeko guneak zabaltzea.

7. Informazioa, hezkuntza eta sentsibilizazioa

- Ingurumen-hezkuntza eta herritarren sentsibilizazioa indartzea.
- Iraunkortasunari buruzko informazio publikoa hobetzea.
- Mugaz gaindiko datuak kontrastatzea eta partekatzea.
- Isuriei buruzko adierazle publikoak sortzea (adibidez, karbono-semaforo bat).

8. Gobernantza eta koordinazioa

- Iraunkortasunera bideratutako erakunde-espazioen funtzionamendua hobetzea.
- Administrazioen eta tokiko eragileen arteko koordinazioa areagotzea.

3. Erakundeen bertaratzea eta ordezkaritza

Guztira **27 pertsonak** parte hartu zuten jardunaldian, Gipuzkoako eskualdeetako eta udalerrietako agentzien ordezkarien artean, lurraldeen ordezkaritza bermatzeko moduan banatuta.

- **Eskualdeko agentzietako ordezkariak:** 2 ordezkari.
- **Eskualdeko elkarteetako ordezkariak:** 19 ordezkari.
- **Erakunde publikoetako ordezkariak:** 6 ordezkari.

1. ERANSKINA:

Saiora bertaratu ziren pertsonen, erakundeen, agentzien eta/edo elkarten zerrenda:

- Bidasoa Bizirik Eskualdeko Agentzia
- Irungo Udala (C. L)
- Hondarribiko Udala
- Balazta Elkartea (I)
- Bidasoa-Txingudi Partzuergo Transfonterizoa Mª Pilar F.)
- Birziklatu
- Plaiaundi Ecological Park
- Bidasa Klub-a (J)
- Coro A.
- Irungo Herritarren foroa
- Bidasoako Kontsumitzaile eta Erabiltzaileen Elkartea (B. Mtz.)
- Gurutze Gorria
- Bidasoa Atletico taldea (kudeatzailea eta kirol-zuzendaria)
- Ijitoen Idazkaritza Fundazioa (B. A)
- Lírca Luis Mariano elkarte (Á. P., M. M)
- Rotary (Jose M^a F)
- M. A